

Світлана ФЕДОРЕНКО,

orcid.org/0000-0001-8517-9975

докторка педагогічних наук,

професорка кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) 4me@ukr.net / s.fedorenko@kpi.ua

Тетяна БОНДАРЕНКО,

orcid.org/0000-0001-7530-5501

старша викладачка кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) tb.bondarenko@gmail.com

ІДІОЛЕКТ АМЕРИКАНСЬКОЇ МОЛОДІ У КОРПУСІ РОМАНІВ ДОННИ ТАРТТ «ЩИГОЛЬ» І «ТАЄМНА ІСТОРІЯ»

У статті висвітлено результати корпусного аналізу ідіолекту молодих американців у романах Донни Тартт «Щиголь» і «Таємна історія». Згідно з типологічно-аплікативною специфікою текстових корпусів аналізовані підкорпуси текстів романів «Щиголь» і «Таємна історія» схарактеризовано як спеціалізовані, письмові, одномовні, статичні, нерозмічені та неповнотекстові. Методи корпусної лінгвістики займають значне місце у вивченні мови персонажів художніх творів, створюють перспективи для нових лінгвістичних досліджень, дозволяють проаналізувати зміни, які відбуваються у мові під впливом екстралінгвістичних факторів. Зазначено, що літературні герої є носіями специфічних рис національної ментальності, які транслюють певну культуру та стиль світосприйняття. Встановлено, що мова головних персонажів у романі «Щиголь» насичена сленгом, скороченнями, нецензурною лексикою та словами на позначення пагубних звичок (алкоголю та наркотиків). У романі «Таємна історія» молоді люди освічені та цікавляться античним світом і літературою, тож їхня мова рясніє інтелектуальними бесідами, метафорами, складними конструкціями та словами, пов'язаними з навчанням у коледжі; вони також вживають нецензурну лексику та часто розмовляють про випивку й наркотичні речовини. З'ясовано, що у підкорпусі роману «Щиголь» молоді частіше використовують нецензурну лексику (221 збіг), ніж у підкорпусі «Таємна історія» (61 збіг). В обох аналізованих романах мова головних героїв насичена вираженнями негативних характеристик людини. Окреслено, що мова американських молодих людей є динамічною, а її лексичний склад можна вважати одним із найбільш рухомих лінгвістичних явищ і способів поповнення словникового складу американського варіанту англійської мови.

Ключові слова: ідіолект, мовна особистість, корпус, методи корпусної лінгвістики, романи Донни Тартт, типологічно-аплікативна специфіка текстових корпусів.

Svitlana FEDORENKO,

orcid.org/0000-0001-8517-9975

Doctor of Pedagogical Sciences,

Professor at the Department of Theory, Practice and Translation of the English Language

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

(Kyiv, Ukraine) 4me@ukr.net / s.fedorenko@kpi.ua

Tetiana BONDARENKO,

orcid.org/0000-0001-7530-5501

Senior Lecturer at the Department of Theory, Practice and Translation of the English Language

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

(Kyiv, Ukraine) tb.bondarenko@gmail.com

THE IDIOLECT OF YOUNG AMERICANS IN THE CORPUS OF DONNA TARTT'S NOVELS "THE GOLDFINCH" AND "A SECRET HISTORY"

The article highlights the results of the corpus analysis of the idiolect of young Americans in Donna Tartt's novels "The Goldfinch" and "A Secret History". According to the typological and applicative specifics of text corpora, the analyzed subcorpora of texts of the novels "The Goldfinch" and "A Secret History" are characterized as specialized,

written, monolingual, static, unmarked and incomplete. The methods of corpus linguistics occupy a significant place in the study of the language of the characters of literary works, create prospects for new linguistic research, allow analyzing the changes that occur in the language under the influence of extralinguistic factors. It is noted that literary heroes are the bearers of specific features of the national mentality, which transmit a certain culture and style of the worldview. It has been found that the language of the main characters in the novel "The Goldfinch" is full of slang, abbreviations, obscene language and words to denote bad habits (alcohol and drugs). It is emphasized that in the novel "A Secret History" young people are educated and interested in the ancient world and literature, so their language is full of intellectual conversations, metaphors, complex constructions and words related to college education; they also use obscene language and often talk about booze and drugs. It has been revealed that in the subclass of the novel "The Goldfinch" young people use obscene language more often (221 matches) than in the subclass of "A Secret History" (61 matches). In both analyzed novels, the language of the main characters is saturated with the expressions of negative human characteristics. It is outlined that the language of American young people is dynamic, and its lexical structure can be considered one of the most mobile linguistic phenomena and ways to replenish the vocabulary of the American version of English.

Key words: *idiolect, linguistic personality, corpus, methods of corpus linguistics, Donna Tartt's novels, typological-applicative specificity of text corpora.*

Постановка проблеми. Сьогодні, попри значні наукові здобутки мовознавців і філософів у вивченні різних аспектів мовної особистості, ця тема залишається не достатньо дослідженою у сучасній лінгвістичній науці та потребує певної систематизації лексико-стилістичних проблем, пов'язаних із відтворенням мовлення як оповідача, так і персонажів. Розглядаючи образ персонажа твору як художньо осмислене відображення людини та її життя, створене сукупністю елементів, таких як характер, зовнішність, вчинки, стиль і манера спілкування тощо, правомірним є вивчення його як лінгвокультурологічного феномену. Літературний герой є носієм специфічних рис національної ментальності, що транслюють певну культуру і певний стиль світосприйняття (Hazen, Brown, 2006). Все це виявляється в мовленнєвій поведінці особистості та формує певну мовну картину світу загалом і мовну особистість зокрема, мовленнєва діяльність якої характеризується ідіолектом – засобом втілення індивідуально-авторської картини світу.

Високий рівень технологічності зумовлює розвиток нових напрямів у мовознавстві, що дає можливості лінгвістиці посідати досить значні позиції в сучасному інформаційному світі. Завдяки розвитку комп'ютерних технологій став можливим аналіз великих об'ємів текстової інформації, а методи корпусної лінгвістики займають значне місце у вивченні мови персонажів художніх творів, створюють перспективи для нових лінгвістичних досліджень, дозволяють проаналізувати зміни, які відбуваються у мові під впливом екстралінгвістичних факторів (Гладкова, 2010; Baker, 2006; Kennedy, 1998; Laurence, 2013).

Аналіз досліджень. У сучасних лінгвістичних дослідженнях значна увага відводиться дослідженню проблеми індивідуально-авторської картини світу (Е. Бенвеніст, М. П. Брандес, Ж. Вандрієс, В. Гумбольдт, Ю. М. Караулов,

В. А. Кухаренко, Г. Лерхнер, В. Матезіус, Г. Пауль, Ф. де Сосюр, К. Фосслер та ін.).

Проблема ідіолекту, у свою чергу, перебуває в центрі уваги багатьох сучасних мовознавців: Ю. Д. Апресяна, Н. С. Болотнової, О. І. Горшкова, В. П. Григор'єва, І. І. Ковтунової, Н. О. Купіної, Ю. І. Левіна, В. А. Лукіна, О. О. Некрасової, Ю. Б. Орлицького, Л. Н. Синельнікової та ін.

До методів корпусної лінгвістики у своїх дослідженнях зверталися П. Бейкер, А. П. Гладкова, Дж. Кеннеді, А. Лоуренс, О. В. Ткачик та ін.

Мета статті – з'ясувати найпоширеніші та типові лексичні одиниці в корпусі ідіолекту американської молоді в романах Донни Тартт *A Secret History* («Темна історія») та *The Goldfinch* («Щиголь»).

Виклад основного матеріалу. Для проведення дослідження ми використали метод корпусного аналізу та скористалися функцією корпус-менеджера AntConc – Keywords List, яка дала змогу виявити список ключових слів для підкорпусів романів *The Goldfinch* та *A Secret History*. Хронологічний аспект проаналізованих текстів демонструє однакову часову обмеженість. Згідно з типологічно-аплікативною специфікою текстових корпусів (Kennedy, 1998; Sinclair, 1995) аналізовані підкорпуси є спеціалізованими (на основі текстів романів Донни Тартт і спрямовані на розв'язання специфічних науково-дослідницьких завдань); письмовими, одномовними (тобто тексти написані англійською мовою), статичними (засвідчують стан мови на певному синхронному зрізі), нерозміченими та неповнотекстовими (підкорпуси представляють стиль Донни Тартт і її спосіб виразити ідіолект молодих американців).

Проаналізувавши список ключових слів, ми виокремили лише ті одиниці, які мають важливе змістове навантаження, відкинувши прийменники, допоміжні дієслова, імена персонажів тощо. Далі, скориставшись функцією Concordance, ми проаналізували вживання лексичних одиниць у

контекстах, що дало змогу виокремити лише ті, які безпосередньо пов'язані з репрезентацією ідіолекту молодих людей в аналізованих романах. З'ясовано, що молоді люди зазвичай називають один одного іменами чи прізвищами; вони часто вживають такі слова, як *sh*t*, *f*ck*, *book*, *cigarette*, *daddy*, *students*, *bad*, *funny*, *drugs*, *kiss*, *teacher*, *wine*, *vodka* та ін. Отже, вони говорять на звичайні теми для студентської молоді теми, з-поміж яких любов, навчання, алкоголь, і висловлюють свої емоції, звертаючись до нецензурної лексики (рис. 1).

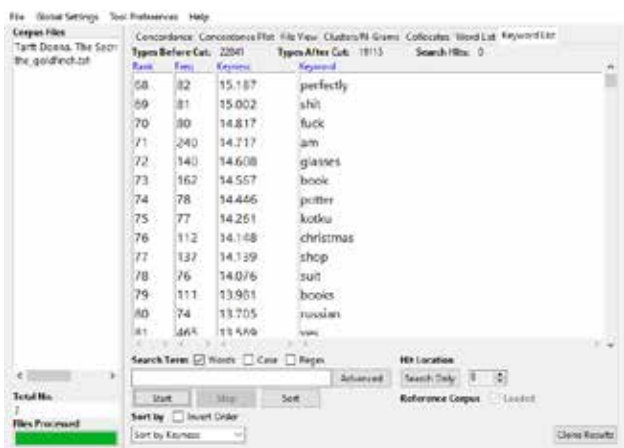

Рис. 1. Аналіз двох підкорпусів

Наступним кроком було окреме дослідження кожного із двох підкорпусів, яке засвідчило, що герої аналізованих романів у повсякденному спілкуванні обговорюють питання, пов'язані з навчанням і шкідливими звичками – вживанням алкоголю і наркотиків (рис. 2 і 3). Зокрема, аналіз підкорпусу *A Secret History* показав, що найбільш уживаними були такі слова, як *Greek*, *suppose*, *cigarette*, *hundy (money)*, *dean*, *campus*, *whiskey*, *terrible*, *faculty*, *lyceum*, *freshmen*, *drunk* та ін. (рис. 2); у підкорпусі *The Goldfinch – museum*, *cherry*, *campus*, *students* та ін. (рис. 3).

Завдяки списку ключових слів ми проаналізували, які слова є найпоширенішими у підкорпусі *The Goldfinch* порівняно з підкорпусом роману *A Secret History*. З-поміж них: *guy*, *f*ck*, *bus*, *yeah*, *Ukrainian*, *antiques*, *cash*, *art*, *vodka*, *phone*, *social*, *dealer*, *ass*. Узагальнені дані здійсненого аналізу представлено в таблиці, де слова, які вживалися в обох підкорпусах, виділено напівжирним; слова, вжиті лише в підкорпусі *The Goldfinch*, виділено курсивом; слова, що вжито лише в підкорпусі *A Secret History* – підкреслено (табл. 1).

Під час аналізу обох підкорпусів ми звернули увагу на словосполучення зі словом *feel*, адже молоді люди є надто емоційними та часто описують свої почуття.

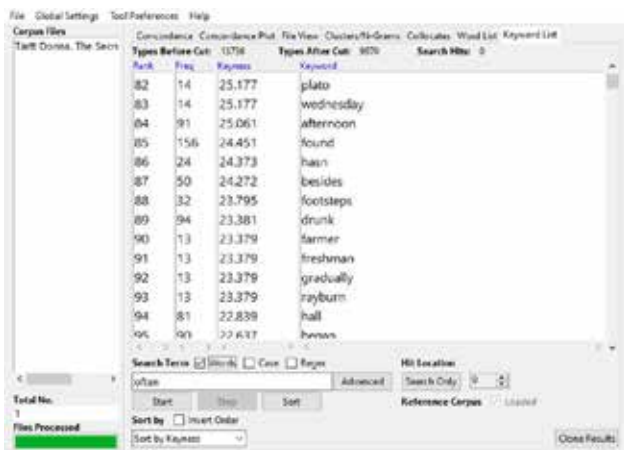

Рис. 2. Аналіз ключових слів підкорпусу «A Secret History»

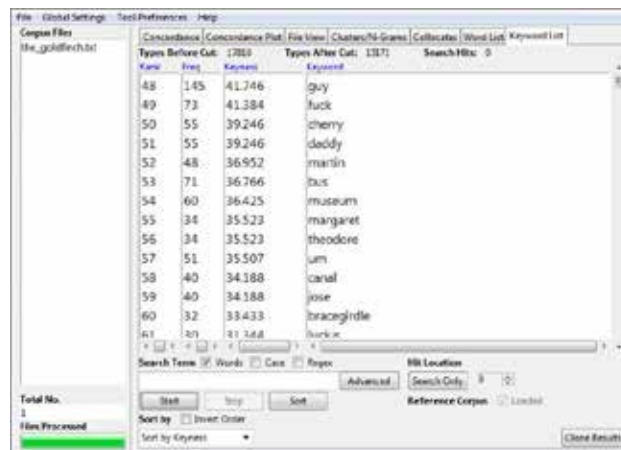

Рис. 3. Аналіз ключових слів підкорпусу «The Goldfinch»

Таблиця 1

Класифікація найуживаніших слів у обох підкорпусах

Освіта	book , students , teacher , dean , campus , faculty , lyceum , freshmen , social
Сленг	<i>hundy (money)</i> , <i>pot</i> , <i>pal</i> , drunk
Нецензурна лексика	sh*t , f*ck , <i>s*cks</i>
Алкоголь/наркотики	cigarette , wine , <i>vodka</i> , <i>dealer</i> , drugs , <i>tequila</i> , whiskey , <i>weed</i> , <i>alcoholism</i>
Національності	Russian , <i>Ukrainian</i> , Greek
Слова для опису емоційної оцінки	bad , funny , well , terrible , <i>inappropriate</i> , pretty , <i>doggedly</i> , erotic , drunk
Інше	<i>daddy</i> , kiss , think , could , go , room , long , suppose , love , guy , <i>ass</i> , art , phone , <i>antiques</i> , cash

Згідно з результатами у підкорпусі *A Secret History* найчастіше використовуються такі сполучення слів: feel unwell, feel respective, feel slackening, feel inappropriate, feel obligation, feel destruction. Вочевидь герої цього роману є досить освіченими, оскільки використовують незвичні для молоді літературні слова, а також здатні описати своє фізичне здоров'я, а також моральні почуття, які переважно є негативними (рис. 4).

Ми дослідили цей аспект і в підкорпусі *The Goldfinch*. Найчастіше використовуються такі словосполучення: feel toxic, feel sequences, feel radiated, feel nourished, feel nervousness, feel mortal. Молоді люди переважно описують свої емоційні стани, що також зазвичай є негативними та пов'язані здебільшого з уживанням наркотиків чи алкогольних напоїв (рис. 5).

Крім того, за допомогою функції *Concordance* ми з'ясували, як часто та в якому контексті молоді люди вживають прізвиська. Так, у романі *The Goldfinch* головний герой завжди називав свого

друга, котрий носив окуляри, *Potter* (отримано 78 одиниць відповідності). Встановили, що слово *Potter* вживається в позитивному контексті із дружніми намірами (рис. 6).

У межах підкорпусу тексту *A Secret History* молоді люди називають одного із друзів «Bunny» і роблять це набагато частіше (560 одиниць відповідності) (рис. 7).

Також ідіолект молодих людей характеризується використанням нецензурних слів. Для з'ясування лексичного контексту цих слів ми використали функцію *Advanced*. Ми вводили пошуковий термін зірочкою "*", що означає, що ми шукали слова з 0 або більше символів після аналізованого терміна (рис. 8 і 9).

Згідно з результатами ми можемо побачити лексичний контекст, у якому використовувалася нецензурна лексика. Також зазначається, що слово *f*ck* і споріднені слова є найбільш популярними у вживанні в обох підкорпусах, однак у підкорпусі *The Goldfinch* молоді люди частіше використову-

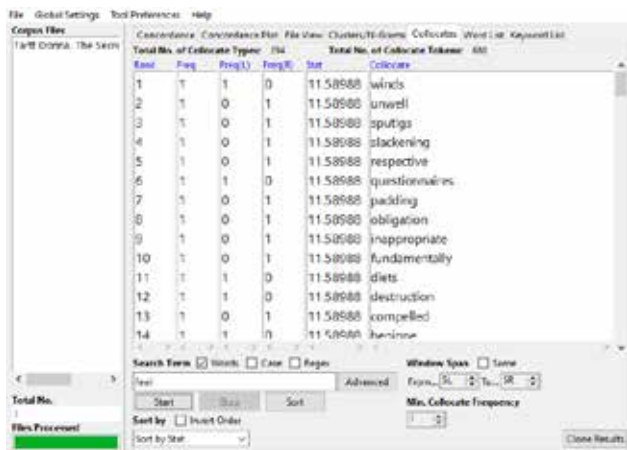

Рис. 4. Аналіз найуживаніших словосполучень зі словом feel у підкорпусі «A Secret History»

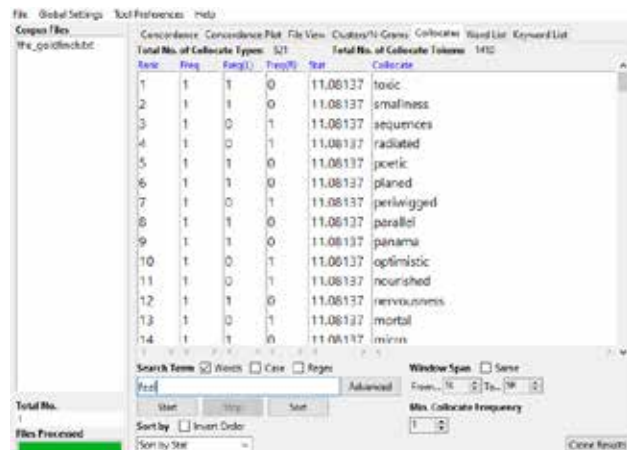

Рис. 5. Аналіз найбільш вживаних словосполучень зі словом feel у підкорпусі «The Goldfinch»

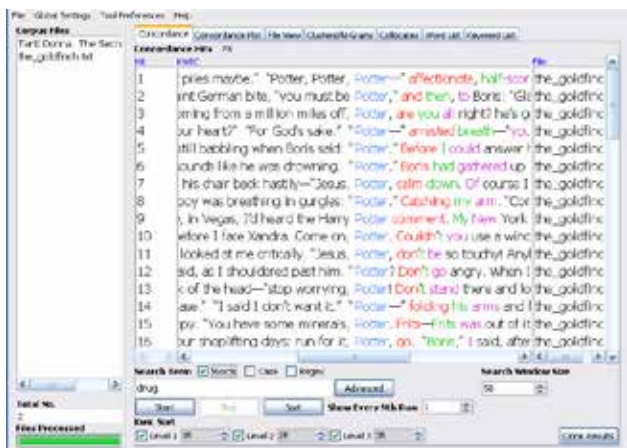

Рис. 6. Контекст прізвиська у підкорпусі «The Goldfinch»

Рис. 7. Контекст прізвиська у підкорпусі «A Secret History»

ням у коледжі, але вони також вживають нецензурну лексику та часто розмовляють про випивку й наркотичні речовини. В обох романах мова головних героїв насичена вираженням негативних характеристик людини.

Слід зазначити, що мова американських молодих людей є динамічною, а її лексичний склад

можна вважати одним із найбільш рухомих лінгвістичних явищ і способів поповнення словникового складу американського варіанту англійської мови.

Перспективу подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо у вивченні особливостей відтворення мови головних героїв романів «Щиголь» і «Темна історія» засобами української мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гладкова А. П. Модель анотації текстового корпусу як засіб дослідження художньої картини світу. *Studia Linguistica*. 2010. 4. С. 524–528.
2. Ткачик О. В. Використання корпусних методів у гендерних дослідженнях. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2018. Вип. 1 (69). Ч. 2. С. 194–196.
3. Baker P. Using Corpora in Discourse Analysis. London : Continuum, 2006. 280 p.
4. Hazen K., Brown K. Idiolect. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Elsevier Science, 2006. V. 5. P. 512–513.
5. Kennedy G. Introduction to Corpus Linguistics. London – New-York : Longman, 1998. 309 p.
6. Laurence A. Developing AntConc for a new generation of corpus linguists. *Proceedings of the Corpus Linguistics Conference*. Lancaster University, 2013. P. 14–16.
7. Sinclair J. M. Corpus typology. A framework for classification. *Studies in anglistics*. Stockholm : Almqvist & Wiksell, 1995. P. 17–33.
8. Tartt D. *A Secret History*. New York : Vintage Publishing, 2004. 559 p.
9. Tartt D. *The Goldfinch*. New York : Little, Brown and Company, 2013. 880 p.

REFERENCES

1. Gladkova A. P. Model anotaciyi tekstovogo korpusu yak zasib doslidzhennya khudozhnoyi kartyny svitu [The model of text corpus annotation as means of the artistic worldview research]. *Studia Linguistica*. 2010. 4. С. 524–528. [in Ukrainian]
2. Tkachyk O. V. Vykorystannia kirpusnyh metidiv u gendernyh doslidzhenniah [The use of corpus methods in gender studies]. *Scientific notes of the National University "Ostrog Academy": series "Philology"*. 2018. V. 1 (69), Part 2. P. 194–196. [in Ukrainian]
3. Baker P. Using Corpora in Discourse Analysis. London: Continuum, 2006. 280 p. [in English]
4. Hazen K., Brown K. Idiolect. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Elsevier Science, 2006. V. 5. P. 512–513. [in English]
5. Hazen K., Brown K. Idiolect. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Elsevier Science, 2006. V. 5. P. 512–513. [in English]
6. Laurence A. Developing AntConc for a new generation of corpus linguists. *Proceedings of the Corpus Linguistics Conference*. Lancaster University, 2013. P. 14–16. [in English]
7. Sinclair J. M. Corpus typology. A framework for classification. *Studies in anglistics*. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1995. P. 17–33. [in English]
8. Tartt D. *A Secret History*. New York: Vintage Publishing, 2004. 559 p. [in English]
9. Tartt D. *The Goldfinch*. New York: Little, Brown and Company, 2013. 880 p. [in English]